GAZETA
DE TRANSILVANIA.

ANUL (КЪ ПРЕАНАЛТА ВОІЕ). АЛ VI-ЛЕА

No. 3. Brashov, 10. Januarie. 1843.

☞ Газета ачеаста есе де доаз орі, іар Фоіле пентрў мінте, інімъ ші літератўръ одатъ пе септъмънъ. Прецўл лор есте ън афаръ 8 фіорінї (24 доаъзечерї) арџінт пе ўн ан ън-трей, ші 4 фіорінї арџ. пе жўмътате де ан, іар ън Брашов 7 фіорінї арџ. пе ўн ан ші 3 ф. 30 крї арџ. пе жўмътате ан, нўмъраџї ънаінте, фъръ каре ексемпларіле нў се пот тріміте. Афарă де к. к. поще, маї прііместе пренўмераџіа тоцї ДДнїї кореспонденцї ноастре чей векї ші анўміт ДДнїї протопопії ромънещї ън тоатъ Трансілваніа; іар ън Бўкўреџї тот Д. Іосіф Романов ші А. Фр. Валсаўм, іар ън Їашї Д. Дім. Нікă.

Трансілваніа.

Клъж. Дінтъї. Ън шедерea статўрілор дін 10. Іанўаріе вінінъ ші к. гўверн де фаць, се ънчепў алеџерea де протонотарїў. Ачеаста акт де ынсемнаре фў петрінът кў ънкордатъ лъаремінте. Ші се алеџетъ кътe трей дін тоате патрў реліџіїле домнїтоаре. Реформаџії аџеаптъ, ка астъдатъ протонотарїў съ се ынтъріатъ дін сінўл лор. — Шедерea дін 11. Іанўаріе фў ўна дін челе маї інтересанте. Дъпъ че ън ачеаш се чітї планўл де ріпрезентаџіе кътрe Маіестатеа Са пентрў ынтъріреа де протонотарїў, апої се маї чіті ўн ноў преа ъндърат к. рескріпт ън каўза лімбеї магіаре, прін каре Маіестатеа Са ла ъдоа чєрере а статўрілор магіаре фъкўтъ ън вара а. т. де а ліче да тот кът чер. віневої а „рєспўнде, кă М. Са пентрў ынтін Дгреа лімбеї магіаре нў ар маї мўлт де кът аў дат. Съ аъзім ынсъш рескріптўл, че є събскріс тот дін 22. Дек. 1842 съб Нрўл. 5267 ші сънъ аша: „Атўнчї, кънд Ноі ла дорінціле Ноастре де Ноі дескоперіте ън прівінца лімбеї магіаре, ам віневорт а фі ынгъдўторі ън ачел кіп, кўм с'аў тріміс ла Ноі ън к. к. Нострў рескріпт дін 1. Авгўст ла анўлъї че трече, ам ўрмат фоарте вінe, нъмаї атъта кът съфере релъџіїле ізворîтоаре Нострў маре Прінціпат пентрў ынаінтареа културіей лімбеї магіаре, а фаче дін ындемнъ Нострў пърінтеск, ам ші ымплінит; дечї дар Ноі — ън прівінца ъмълітеї Воастре ре-прізентаџії дате дін 12. Септ. а. к. ші тріміс кътрe Ноі пе кале леџіўіте, — не ці-нем ші астъдатъ де ынџелесъл ачелуї к. к. рескріпт ăл Нострў. Ынтрў алтеле шчл.

Ферdінанд м. п.

Алексіе Нопча м. п.
Б. Лазар Апор м. п.

Дъпъ ачестa ън ачеаш адънаре се чі-тірă планўріле артіколілор пентрў ашезъмінтеле църії (мъџў ші сълъ) ші се тріміторă ла к. гўверн. Ън контра ачестора депўтаџії Сасілор, карії нічі ла вотізареа ачелор ашезъминте на'ў воіт а'ші да гласўріле, дъ-дорă о ремъстраре кътрe статўрї кў ачел скоп, ка ачеаш съ се алътўре лънгъ рескріп-тўл че се тріміте ла М. Са. Ън ачеаста Сасії пе чеелалте Статўрї ле нъмеск Конста-тўрї ші о дескріў кў нъміре де „коллектівă" (націоналъ, ка ші кўм ар ста вотъл кўріат, адекъ дă глазўрі дъпъ нації, іар нў дъпъ інші). Статўрілe зікънд, кă о асеменеа пъ-шіре ар ігнорă ън лецеа дела 1791 кўм ші ън праксъл де маї наінте, декіарарă, кă ачеа ремъстраре ън ачеа формъ нў о пот прііmі ші хотърърă а се да ындърăпт. Ън кон-тра ачестеї хотърърї депўтатъл Сібіўлуї Білхелм Конрад арътъ, кă Сасії нў ідў ындъ-рăпт ачеа хъртіе, чі протестеазъ ші вестеск рекърс (ла монархъ). Ястфелїў адънареа ачеаста фў ўна дін челе маї греў ловітоаре (пентрў чеелалте статўрї); пентрўкъ ачі с'аў кўноскўт ынведерат, кўмкъ порніріле де ре-формъ ън політікъ, ън дрептўрї ші ън кон-стітўџіе, дъпъ кўм есă ачелеа дела Магіарї, ла фрацїї Сасї нў преа пот апўка ръдъчінă. Ăша despre o парте ынтъріторіне, despre алта претінсії. — —

Фіеште саобод а ынсемна токмаї ачі, кă ынаінте нъмаї кў о септъмънъ доаз, газіта чеа лібералъ магіаръ (Erdély Hirado) дін Клъж, рекомънда Сасілор, ка фіінд ън ачеаста патріе, доаз елементе націонале рекъноскўте де леџї, адекъ чел магіар (кў сзкўіскъл) ші чел нємцеск (сзекеў), ачеаста пе біторіў съ дea стрънс мъна ші съ се апере ўна пе алта асўпра алтор елеминте дъшмъноасе америнџъторе. (Ох, ох, асўпра кърор

елемінті? — Че фрȣмос лȣкрȣ, къ націа съсаскъ, ворбїаскъ чіне къте ва вре, аре ѧнтрȣ тоате ȣн такт фоарте бȣн ші ѧшї кȣноаще адевъратȣл съȣ інтерес пе времї ѧннаінте. —

— Ѧн комітатȣріле Трансілваніеї се цінȣръ естімп адȣнъріле немешещї (алте пласе де оаменї нȣ пот лȣа парте ла ачелеаш,) маї песте тот віі, ȣнеорї ші інтересанте. Гласȣрї ісбітоаре асȣпра абȣзȣрілор, проіектъції де леџї, маї наінте абїа поменіте ѧн патріа ноастръ, де мȣлте орї ѧнсъ ші претенсії ѧн сȣс ші ін жос некȣмпътате, іȣцї ші кȣм ле маї зічем ȣтопіче се аȣзіръ ші се аȣд ѧн ачесте адȣнърї тріместрале. Дін мȣлте поменім астъдатъ нȣмаї адȣнареа комітатȣлȣї Солнок дін лонтрȣ пе ла капетȣл лȣї Декемвріе а. т. цінȣтъ. Дȣхȣл ачестеї адȣнърї ера ѧндрептат парте маре асȣпра дȣхȣлȣї демократік, че се креде, къ ар фі кȣпрінс пе мȣлцї ші аічї ла ноі, апої іаръш асȣпра ȣнор рѫндȣіелї гȣберніале. Аша Солнокȣл деспре о парте нȣ вре а щі де слобозіреа ші а ненобілілор ла дерегъторії де комітат, деспре алта іаръш декїарѣ къ протокоалеле сале ѧнтрȣ каре се скріȣ проіектъції де леџї, нȣ ле ва тріміте ла к. гȣберн спре ревізіе, дін прічінъ къ прекȣм зіче ачеа адȣнаре, гȣбернȣл нȣ есте маї маре песте трȣпȣл леџїȣітів. Ачелаш комітат, ла порȣнка маї налтъ, ка ексаменȣл де шасе септъмѫнї пентрȣ католічії, карії ар воі а трече ла алтъ конфесіе реліџіоасъ, съ се пȣіе престе тот ѧн лȣкраре ші іаръш ка фаміліщії съ іа адеверінцъ дела дрегъторії пентрȣ сареа де кътъ аȣ требȣінцъ песте ан, ръспȣнсе, къ фіінд ачестеа ніще рѫндȣіелї, че нȣ се ѧмвоіеск кȣ леџіле църії, німінї нȣ поате фі ѧндаторат а ле пъзі.

Ȣнгаріа.

Ѧн Дек. 23. се цінȣ ѧн комітатȣл Марамȣръшȣлȣї о ноаъ адȣнаре. Ѧн ачееаш се хотърѫ, ка тоцї пърінції съ фіе стрѫнс ѧндаторацї а'шї да прȣнчії ла шкоалъ дін кȣм аȣ ѧмплініт шасе, пънъ ла 12 анї; нобілії сȣпт глоабъ де банї, іар ненобілії сȣпт педеапса алȣнȣлȣї. — Драгъ де скоалъ, ȣнде фріка бътъії сілеще пе пърінцї а'шї да прȣнчії ла шкоалъ ші прȣнчії ѧнвацъ іаръш нȣмаї де фріка бътъії! Стареа, крещереа тінерімії моралъ ші інтелектȣалъ аша кȣм есте акȣма, е фоарте реа ші жалнікъ; дар ѧн кредінцъ Домнілор, къ міжлоачеле Двоастръ де а ѧнбȣнътъці лȣмеа ѧнкъ сѫнт ръȣ алесе прін ȣрмаре ші нефолосітоаре.

Chronicâ.

ФРАНЦА. Паріс. Церемоніїле каре се пъзеск ѧн зіоа де анȣл ноȣ ла кȣрте ѧн Паріс, маї тот деаȣна авȣръ пънъ акȣм карактер політік, дін каре пȣтеаї кȣлеџе къте чева. Астъдатъ кȣвінтеле ростіте кътръ країȣл, кȣм ші ръспȣнсȣріле монархȣлȣї нȣ преа аве тръсȣрї політічещї. Ѧн нȣмеле корпȣлȣї діпломатік кȣвънтъ, нȣ Д. Апонї солȣл аȣстріак, чі астъдатъ маркісȣл де Брінїол Сале. Ѧнцелесȣл ачелȣіаш пе скȣрт ера, компътіміреа пентрȣ немърџініта ненорочіре че аȣ ажȣнс пе фаміліа регалъ ѧн анȣл трекȣт прін моартеа клірономȣлȣї короанеї, нъдежї, ші дорінцъ де паче ѧн тоатъ Еȣропа, „а къреї пъзіре фаче остенеалъ тȣтȣлор кабінетелор, каре ѧнсъ прін ѧнделȣнга са цінере се статорнічеще пе сіне ѧнсȣшї, ѧнкът адекъ лȣмеа пе зі че мерџе, се конвінџе тот маї мȣлт деспре дарȣріле еї. Краіȣл ѧшї ре'ноі мȣлта са мȣлцъмітъ пентрȣ довезіле де компътіміре лȣате дела ѧнсȣшї сȣвераніі (домніторії) ші адаосе, къ есте ѧнкредінцат, кȣмкъ провєдінца ші пе віїторїȣ ва бінекȣвѫнта сілінцеле кабінетелор ші пачеа о ва пъстра. Камереле амъндоаъ, прін ораторії алешї кȣм ші клерȣл прін архіепіскопȣл де Паріс гратȣларъ кȣ тоатъ сȣпȣнереа ші кълдȣра інімілор, де каре есте вреднік ȣн сȣверен кȣм аре Франца.

— Жȣрналȣл де Дебат афлъ кȣ кале, а рефрȣнта деселе вещї, че се фак де о време ѧнкоаче пентрȣ о ноаъ скімбаре де міністерїȣ.

— Дін Алџір (ѧн Афріка) сосіръ щірї ноаъ деспре ніще ісбънзї че ар фі фъкȣт францозії асȣпра лȣї Абдел-кадер. О семінціе арабікъ Фліха нȣмітъ с'аȣ сȣпȣс армелор францозещї. — (Г. Ȣ.)

БРІТАНІА МАРЕ. Лондон. 30. Дек. Газетеле енглезещї сънт преа дешерте де нȣотъцї політіче; сінгȣр обічнȣітеле адȣнърї політіче ѧн четъцї ші ѧн цінȣтȣрї се ѧмȣлцеск трептат, прекȣм се апропіе времеа дескідерії парламентелор. Леџіле де бȣкате сѫнт маї кȣ сеамъ, каре фръмѫнтъ капетеле ші депрінд лімбеле. Опозіціа ѧн контра ачестор леџї лȣкреазъ кȣ мȣлт непреџет; кȣ тоате ачесте кȣвънтъріле че се аȣд ѧн матеріа ачеаста нȣ кȣпрінд чева ноȣ, чі маї мȣлт нȣмаї пърерї ші ідеї векї. Орї кȣм, Брітаніа, а къреї лъкȣіторї се ѧмȣлцеск атѫт де таре ші карії нȣ тоцї афлъ плъчере аш'ї пъръсі пъмѫнтȣл нащереї ші а лȣа лȣмеа ѧн кап ла Амеріка, Афріка саȣ Асіа, аре о неапъратъ требȣінцъ де о реформъ а леџілор аграріе (економіче де пъмѫнт), прін каре, дȣпъче пъмѫнтȣл мȣлт пȣцін кът ѧл аре, се афлъ ѧн мѫнї маї пȣціне де кът ар фі де доріт, апої лъкȣіторії, карії нȣ пот лȣкра нічї ѧн фабрічї, нічї пъмѫнт н'аȣ съ'л спаргъ кȣ ферȣл, съ нȣ ръмѫіе а мȣрі де фоаме, чі съ аїбъ прілеж леџїȣіт, а'шї

пȣтеа кѫщіга пѫнеа де тоате зілеле. Англіа слȣжеще лȣмії де модел ѧн мȣлте пȣнтȣрї; ѧнвецесе еа пе сіне ші пе алції, кȣм с'ар пȣтеа лȣкра пѫмѫнтȣл маї кȣ фолос пентрȣ тоцї. —

— Пȣблікȣл енглезеск нȣ воіеще а єші дін ачеа пѫрере, кѫ ребеліа дін Барчелона ѧн Спаніа фȣ аціцатѫ де францозї. —

РȢСІА ші ПОЛОНІА, 20. Дек. Щіріле дін Варшавіа нȣ сѫнт преа плѫкȣте. Комȣнікаціа негȣсторeаскѫ стѫ кȣ тотȣл, іар прецȣл бȣкателор аȣ скѫзȣт фоарте таре. Ачеаста аратѫ, кѫ сечерішȣл аȣ фост богат, дін протівѫ трансітȣріле песте маре аȣ ѧнчетат. Негȣсторії кȣ бȣкате перд неспȣс, ѧнкѫт се бȣкȣрѫ, дакѫ дін грѫмезіле че адȣнасерѫ, пот вінде кȣ пагȣбѫ де 50 ла сȣтѫ, нȣмаї сѫ скапе ші сѫ кȣ вадѫ нȣ окії, кȣм лі се стрікѫ тот. Фабріканції ші анȣміт постѫварії се ваіерѫ ѧн ачелаш тон ші ȣкасȣл ащептат кȣ атѫта сете спре а лі се дескіде одатѫ хотареле рȣсещї нȣ маї сосеще, ші прекȣм се креде, аневоіе ва маї сосі. — Ȣкасȣл пентрȣ скȣртареа слȣжбеї солдацілор ѧнкѫ нȣ с'аȣ маї пȣблікат. — Аічі ѧн Полоніа ѧнкѫ сѫнт оаменії де ачеа пѫрере, кѫ кȣрсȣл лȣкрȣрілор ѧн Сербіа аȣ фост нȣмаї ніще роле де комедіе ѧнвѫцате дін време бȣнѫ. —

ІТАЛІА. Рома, 26. Дек. Мареа прінцесѫ Маріа, фіїка ѧмпѫратȣлȣї рȣсеск ѧмпреȣнѫ кȣ соцȣл сѫȣ Дȣка де Лаіхтенберг ѧн вінереа трекȣтѫ ѧнтр'о аȣдіінцѫ соленѫ фѫкȣрѫ Папії о візітѫ. Тоцї карії се афла де фацѫ, нȣ пот спȣне ші лѫȣда дін дестȣл попȣларітатеа ші пріетінеаска пріімірe, кȣ каре с'аȣ арѫтат сфінценіа са пѫрінтеле патріархȣл кѫтрѫ ѧналції сѫї оаспецї. Аічї ла Рома акȣм ѧн Декемвріе, де доаѫ сѫптѫмѫнї не бȣкȣрѫм де чел маї сенін черїȣ, ка ші ѧн време де варѫ.

Сербіа. Дела хотарѫ 22. Дек. Дȣхȣріле ѧн Сербіа тот нȣ с'аȣ маї лініщіт ѧнкѫ. Гȣбернȣл чел ноȣ нȣ'шї поате аскȣнде ѧнгріжіреа са дін партеа ачелор патріоцї, карії спре а пȣтеа ремѫне кредінчошї прінцȣлȣї лор Міхаіл, ѧшї пѫрѫсірѫ патріа. Маї наінте Сербіа дін прівінце санітаре єра ѧнкісѫ де кѫтрѫ Тȣрчіа кȣ кордоане; акȣм дін протівѫ дін ачеа парте є дескісѫ, іар марцініле де кѫтрѫ Аȣстріа дела Тімок пѫнѫ ла Дріна єсте пѫзітѫ фоарте стрѫнс. — Се ворбеще, кѫ дела єшіреа лȣї Міхаіл дін Сербіа треї комплотȣрї с'аȣ дескоперіт. Вȣчіч пофтїа а'шї скѫлда мѫніле ѧн сѫнцеле пѫрташілор компромітацї; ѧнсѫ прінцȣл А. Георгієвіч нȣ'шї дѫдȣ іскѫлітȣра ла осѫндіреа лор. Вȣчіч вені ѧн фȣріе, ѧнкѫт пріетінії абїа ѧл пȣтȣрѫ домолі. Ѧн Дістріктȣріле Алексінезец, Іагодіна ші Парачіна с'аȣ єскат тȣрбȣрѫрї ноаѫ. Девіза ачестора єсте: Мілош сѫ се ѧнтоаркѫ! — Ѧн мȣлте цінȣтȣрї револȣціа прічінȣї неарареа пѫмѫнтȣрілор ѧнкѫт пе анȣл віїторїȣ поате ȣрма скȣмпете.

Ѧн прівінца вещілор лѫціте песте тот пентрȣ дареа ѧндѫрѫпт а челор шасе дістріктȣрї ла Тȣрчї, пентрȣ десармареа попорȣлȣї, пентрȣ ѧнтродȣчереа зечȣіелелор ш. а., акȣм кїар ші пріетінії гȣбернȣлȣї мѫртȣрісеск, кȣмкѫ тоарта ар фі фѫкȣт асеменеа претенсії, дар Вȣчіч ва щі апѫра пе Сѫрбї де тоате ачестеа. Адекѫ Вȣчіч каȣтѫ прілеж де а кѫщіга попȣларітате. (Г. Ѫ.)

Репрівіре ла анȣл трекȣт.

Кѫтева зіле ші анȣл векїȣ, ачел ан атѫт де рѫȣ се рѫстоголѫ ѧн адѫнчімеа тімпȣлȣї, Ох анȣл трекȣт фȣ о сатірѫ (батжокȣрѫ,) асȣпра мȣлтора, іар маї вѫртос асȣпра лȣї Лȣіс Філіп, Гізот ші асȣпра тȣтȣлор, карії с'аȣ сіліт преа мȣлт а да Вȣропеї пачеа. Анȣл трекȣт єсте сатірѫ кїар асȣпра пѫчії, кѫчї ѧн сінȣл єї чел лініщіт неаȣ черчетат ніще гроазе, каре нічї ѧнфрікошатȣл рѫсбоїȣ нȣ ле пȣтеа продȣче маї кȣмпліте. О лȣнѫ плінѫ де спаіме ѧн вара трекȣтѫ сінгȣрѫ фȣ ѧн старе а продȣче маї де одатѫ челе маї ѧнфрікошате трацедії, ѧн Франца пе дрȣмȣл Версаліеї, ѧн Церманіа ла Хамбȣрг ші ла алте четѫцї, ѧн Амеріка ла Хаіті прін тартарікȣл кȣтремȣр! Ваї че ȣрсітѫ неаȣзітѫ, че жȣкѫріе рѫȣтѫчоасѫ а норокȣлȣї! Адаогѫ моартеа чеа ѧнфіорѫтоаре а Дȣчії де Орлеанс. Сȣфлетеле челор рѫпосацї дін веакȣрї ші времї, че вор фі зікѫнд єле кѫтрѫ атѫтеа жѫртфе арсе, опѫріте, ѧнгропате де вії, каре с'аȣ погорѫт ла дѫнселе пе чеелалтѫ лȣме! „Єсте рѫсбоїȣ саȣ чȣмѫ ла воі?" „Нȣ, рѫспȣнд ненорочіції, ноі ам трѫіт ѧн чеа маї адѫнкѫ паче." Нȣ оаменії, чі натȣра фѫкȣ ачесте бѫї де сѫнце ѧнтре ноі. Сокотелї діпломатіче н'аȣ пȣтȣт преведеа, нічї Версаліе, нічї Хамбȣрг, нічї Хаіті, нічї кїар стінцереа лȣї Орлеанс ші абїа скімбѫтȣреле дела Дȣнѫре. Стацї, дестȣл! Романії кѫнд воіа а кȣпрінде о четате кȣ асалт, маї наінте рȣга пе зеї, ка сѫ се депѫртезе дін прецїȣрȣл четѫцеї, ка нȣ кȣмва єї ѧн ачеа бѫлмѫшалѫ сѫ ватѫме вреo зеітате. Токма аша ноі, карії не рѫсбоім асȣпра зеітѫцілор, адекѫ а ідеілор, авем сѫ не пѫзімȣ а нȣ вѫтѫма пе оаменї! Кȣ ачест кȣцет євлавіос ам ѧнчепȣт анȣл ноȣ, каре деа черїȣл сѫ фіе маї бȣн де кѫт чел трекȣт. — Дорінцеле ноастре кѫтрѫ патріа ноастрѫ. Аколо пофтім ноі негїобілор чева мінте ші мінтошілор ȣн пік де поесіе. Фемеілор ле пофтім вешмінте фрȣмоасе, іар бѫрбацілор фоарте мȣлтѫ рѫбдаре. Богацілор пофтім сѫ аїбѫ інімѫ ші сѫрачілор бȣкѫцікѫ де пѫне. Іар маї наінте де тоате

пофтеск, ка ноі єстімп съ не клеветім кът се поате маі пȣцін.

Банк.

Ам фъгъдȣіт ѧн Нрȣл. 1 къ вом ѧнсемна кътечева деспре банк, прекȣм ші де алтеле, каре се цін де комерчіȣл маі лъціт ші де спекȣлаціїле фінанціале ѧн веакȣл нострȣ преа ѧнтребȣіте. Вредем къ асеменеа діскȣрсȣрі вор фі мȣлтора біневеніте.

Че єсте банкȣл? єсте ȣн ашезъмѫнт, каре ѧнгріжеще де нȣмъраpea трімітереа ші чіркȣлаціа банілор пентрȣ алції ѧн сȣме нȣнȣмаі фоарте марі, чі ші ѧн маі мічі. Ȣн фелїȣ де банк авеа кіар ші Романії, де каре ѧнгріжа четъценії де рангȣл кълъреціло (equites). — Ѧн зіоа де астъзі авем банкȣрі прівате непрівілеціате ші авем іаръш банкȣрі аша нȣміте прівілеціате пȣбліче але Статȣлȣї: ѧнсъ ачестеа дін ȣрмъ маі тотдеаȣна се афлъ ѧн сокотеала акціонарілор прівацї карії стаȣ сȣпт інспекціа статȣлȣї ші сȣпт окърмȣіре ѧнтърітъ де ачелаш. Фолосȣл че реȣреазъ дела банкȣрі асȣпра негȣсторімеї ші песте тот асȣпра чіркȣлаціеї банілор єсте фоарте маре. Се зічем къ чінева аре а тріміте марфъ мȣлтъ ла Лондон, Паріс, Хамбȣрг, пентрȣ каре єл фіреще аре требȣінцъ де а'ші траце банії де аколо. Кȣм съї пріїмеаскъ? Нȣмъраці ші трімішї ѧн метал? є прімеждіе, єсте греȣтатеа дрȣмȣлȣї, келтȣіелї адаосе. Банкȣл не ѧнтінде мѫнъ де ажȣторїȣ, не слобоаде хъртії, поліце пентрȣ о пȣцінъ саȣ нічї о провізіе. Пентрȣ къпіталȣл націонал ѧнкъ дъ банкȣл сігȣрітате мȣлт маі маре. Дакъ се пърд банкноте, прекȣм се ші перд, атȣнчї банкȣл нȣ перде, чі къщігъ тот че аȣ пердȣт партікȣларії. Песте ачеаста банкіерȣл кезъшȣіеще ші пентрȣ презентаціа поліцелор; пентрȣ алте хъртії (облігъції, акції) ші пентрȣ протестȣрі кънд фаче требȣінцъ.

Де мȣлте орі банкȣріле прівате саȣ банкерії партікȣларі, аратъ ші даȣ фолосȣрі маі марі де кѫт челе пȣбліче аȣторізате де кътръ стат; кредітȣл ѧнсъ ші сігȣранца че о даȣ ачестеа нȣ о пот да челе прівате нічї одатъ. Дін прічіна ачеаста авем пілдъ, къ банкȣріле пȣбліче аȣ стътȣт ші аȣ ѧнфлоріт сȣте де анї ȣнȣл дȣпъ алтȣл; дін протівъ челе прівате прін кредіт преа маре ші прін ноте песте мъсȣръ мȣлте че аȣ слобозіт аȣ къзȣт ші прін къдереа лор аȣ репезіт пе тоатъ стареа негȣстореаскъ ѧн чіа маі ȣрѫтъ крізъ. Аша ла 1792 а треіа парте дін банкȣріле прівате єнглезещї ѧшї дъдȣръ песте кап ші ла 1825 ѧн шасе септъмѫнї песте 70 — Банкȣріле пȣбліче дȣпъ скопȣл че'л аȣ, се деосібеск ѧн банкȣрї де депозіто ші ціро, апої іаръш ѧн банкȣрї де ноте. Депозіто-банкȣрї сѫнт ачелеа, каре пріїмеск ла сіне банї спре а'ї пъстра ѧн тоатъ сігȣранца, слобод камете (інтересȣрї, процентȣрї) дела єї ші ла тоатъ бȣна черере ѧї нȣмъръ пропріетарілор ѧндъръпт. Ціро саȣ банкȣл де асігнації єсте о касъ комȣнъ, ла каре банії че ѧї депȣне чіневашї, прін ціpȣіре, адеке прін тречереа ȣнеї поліце саȣ а ȣнеї облігъції ѧн стъпѫніреа алтȣіа саȣ а алтора, се трек кȣ маре ѧнлесніре дінтр'о мѫнъ ла алта, ѧн локȣрї депъртате саȣ апропіате. Банкȣл де ноте се зіче, кѫнд ачела спре ȣшȣрареа ші ѧндемънареа чіркȣлърії банілор слобоаде ѧн пȣблік хъртії (ноте, цідȣле), пе каре ѧнсъ ла тоатъ череpea орі кърȣіа ле скімбъ ші ле префаче ѧн монедъ нȣмъратъ. Маі сѫнт ші банкȣрї ѧмпрȣмȣтътоаре, ȣнде пе лѫнгъ зълог депȣс, орі ші нȣмаі пе сімплȣл кредіт персонал кътеодатъ се даȣ къпіталȣрї ѧмпрȣмȣт. Банкȣл скімбъторіȣ се зіче, каре фелїȣріле де банї саȣ монеде ле скімбъ ѧн алтеле дȣпъ пофта кȣіва, саȣ прін поліце ѧї трече дела ȣн лок ла алтȣл. Ѧнтр'ачеea тоате ачестеа требї банкале кȣрг фоарте местекат ȣнеле кȣ алтеле.

Акції де банк се зік ачеле хъртії, каре се даȣ фіекъреї дін къпіталіщії ѧнсоціцї ла ѧнтемеіереа ȣнȣї банк пе сȣма че аȣ пȣсо ла ѧнтрепріндереа банкȣлȣї.

Челе маі векї банкȣрї аȣ фост ѧн Італіа. Ѧн веакȣл нострȣ нічї о царъ пе пъмѫнт нȣ поате аръта банкȣрї аша марї ші аша ѧнфлорітоаре ка Брітаніа маре. Аша нȣмітȣл банк дін Англіа авȣ ѧндатъ ла ѧнчепȣт ȣн міліон ші доаъсȣте мії пȣнцї де стерлінцї.*) Соціетатеа ѧнтемеітоаре де ачест банк къщігасе дрептȣл де а се органіса пе сіне кȣ тотȣл неатѫрнатъ, пентрȣ ачеаста ѧї ші мерце фоарте біне. — Съ тречем ла банкȣл аȣстріак. (Ва ȣрма.)

ѦНЩІІНЦАРЕ.

Андреїȣ Köpe, каре ѧн мещешȣгȣл чеасорнічіеї с'аȣ десъвѫршіт маі ѧнтъїȣ ла Клȣж, апої ла Віена, ла Лондон ѧн офічіна вестітȣлȣї Л. Таллібарт ші маі пе ȣрмъ ла Константінопол, де ȣнде аȣ ші сосіт нȣ де мȣлт ла Брашов ѧн патріа са, ѧшї іа воіе а се рекомънда ѧн мещешȣгȣл съȣ пентрȣ фачереа ші дереціереа а тот фелїȣл де чеасорніче фіне ші ордінаре, кізъшлȣінд пе ȣн ан пентрȣ бȣнеца лор. Соціеса Леокадіа Таллібарт, сора маістерȣлȣї сȣс нȣміт пріїмеще фетіце ла ѧнвъцетȣръ де лȣкрȣрї фемеіещї кȣм ші ла лімба францезъ пентрȣ ȣн прец преа кȣмпътат. Шеде ла Брашов ѧн тѫргȣл пещелȣї ѧн каселе негȣсторїȣлȣї І. Ніка.

*) Се щіе къ ȣн пȣнт стерлінг фаче кȣ чева маі мȣлт саȣ маі пȣцін, 10 фіорінї арцінт.

РЕДАКТОР ГЕОРГІЕ БАРЇЦ. ЕДІТОР ЇОАН ГЪТТ.